

Начало > Предприемане на съдебни действия > Къде и как > Как да заведете дело в съда?

Как да заведете дело в съда?

Естония

1 Необходимо ли е да се обърне към съда или има друга алтернатива?

Споровете могат да бъдат решавани както чрез съдебни производства, така и с извънсъдебни средства.

Едно от извънсъдебните средства за решаване на спорове е **помирителната процедура**. Помирителната процедура е извънсъдебно средство за доброволно решаване на спорове, което се осъществява от независим и безпристрастен помирител. Помирителят улеснява комуникацията между страните при намирането на решение в спора. Помирителните преговори са поверителни и помирителят няма право да води помирителната процедура по начин, който да създава впечатление, че помирителят има правомощието да взема задължителни решения. Помирителят може да бъде нотариус, адвокат или друго физическо лице, назначено от страните по спора и упълномощено да действа чрез юридическо лице (като например помирителите към помирителния орган в областта на застраховането, които действат чрез Естонската асоциация за застраховане (*Eesti Kindlustusseltside Liit*) и Естонското бюро за автомобилно застраховане (*Eesti Liikluskindlustuse Fond*). Помирителният орган е структура, свързана с държавна агенция или орган на местното самоуправление, като Комисията за авторско право (*autorõiguse komisjon*). Споразумението, постигнато в резултат на помирителна процедура, представлява подлежащ на изпълнение акт в съответствие със сроковете и условията, определени в закона, при условие че споразумението е било обявено от съда за подлежащо на изпълнение и може да бъде представено на съдия изпълнител за принудително изпълнение. Ако помирителят е нотариус или адвокат, споразумение, отнасящо се до имуществен или до неимуществен иск — при условие че за неимуществения иск може да бъде постигнат компромис — може да бъде заверено от нотариус по искане на страните в помирителната процедура и да подлежи на незабавно принудително изпълнение. В такъв случай не е необходимо споразумението да бъде обявявано за подлежащо на изпълнение от съда. Споразумение, утвърдено от помирителен орган, е задължително за страните и не е необходимо да бъде обявявано за подлежащо на изпълнение от съда. **Арбитражното производство** е друг метод за алтернативно разрешаване на спорове. Тъй като арбитражният състав се назначава от самите страни, те могат да бъдат сигурни в знанията, опита и безпристрастността на арбитражите. Наред с това страните имат правото да избират езика на производството, приложимия закон и процедурните правила. Арбитражният състав може да бъде назначен за отделно дело (*ad hoc*) или да действа постоянно. Постоянен арбитражен състав в Естония е Арбитражният съвет към Нотариалната камара (*Notarite Koja vahetkohus*). В Естония споровете, възникнали във връзка с трансгранична търговска дейност, често се решават в Арбитражния съд на **Естонската търговско-промишлена палата** (*Eesti Kaubandus-Tööstuskoja (EKTK) arbitraažikohus*). Решение, постановено от постоянно действащ естонски арбитражен състав, подлежи на изпълнение, без да е необходимо да бъде обявявано за подлежащо на изпълнение от съда. Решения на други арбитражни състави, включително сформирани *ad hoc*, както и на арбитражни състави от други държави, подлежат на принудително изпълнение едва след като бъдат обявени за подлежащи на изпълнение от съда. Освен арбитража и помирителната процедура съществуват и комисии за извънсъдебно разрешаване на някои видове спорове.

Например трудовите спорове могат първо да бъдат отнесени за разрешаване пред **комисия по трудови спорове** (*töövaidluskomisjon*). Комисията по трудови спорове е независим орган, който разрешава индивидуални трудови спорове и към който могат да се обърнат както работници, така и работодатели. Разрешаването на трудови спорове в комисия по трудови спорове е уредено в **Закона за разрешаване на трудови спорове** (*individualuaalse töövaidluse lahendamise seadus*). За разрешаване на спорове пред комисия по трудови спорове не се начисляват държавни такси. Комисията по трудови спорове може да разрешава всякакви спорове, произтичащи от трудови правоотношения. В случай на паричен иск размерът на иска трябва да бъде обоснован и няма ограничение за предявяване на обратен иск пред комисия по трудови спорове. В подадената до комисията по трудови спорове молба трябва да бъдат посочени обстоятелствата, свързани със спора. Например, когато се оспорва уволнение, трябва да се посочат времето и основанието за уволнение. В молбата следва да бъде описано естеството на разногласията между страните, т. е. това, което заявителят смята, че работодателят или служителът не е направил или е направил в разрез със закона. Към молбата следва да бъдат приложени доказателства в подкрепа на изложените твърдения (например трудов договор, взаимни споразумения или кореспонденция между служител и работодател и др.) или препратки към други доказателства или свидетели. Ако заявителят реши, че е необходимо да призове свидетел на изслушването, името и адресът на свидетеля следва да бъдат посочени в молбата. Решение на комисия по трудови спорове, което е влязло в сила, представлява акт, подлежащ на изпълнение и може да бъде представено пред съдебен изпълнител за принудително изпълнение. При определени обстоятелства комисията по трудови спорове може да обяви решението си за подлежащо на незабавно изпълнение. Ако страна по спора не е съгласна с решението на комисията по трудови спорове, страната може да заведе иск пред окръжен съд (*maakohus*) за разглеждане на същия трудов спор, като трябва да направи това в срок от един месец от деня, следващ деня на получаване на преписа на решението. В този случай решението на комисията по трудови спорове не влиза в сила.

Претенции, произтичащи от договор между потребител и търговец, могат да бъдат разрешавани от **Комисията по потребителски спорове** (*tarbijakaebuste komisjon*). Разрешаването на спорове, в които участват потребители, се регламентира от **Закона за защита на потребителите** (*tarbijakaitse seadus*). Комисията по потребителски спорове е компетентна да разрешава както вътрешни, така и трансгранични потребителски спорове, които произтичат от договори между потребители и търговци и са били инициирани от потребител, ако една от страните по спора е търговец с местонахождение в Република Естония. Комисията е компетентна да разрешава и всякакви спорове, свързани със загуби, причинени от дефектни продукти, при условие че загубата може да бъде установена. Ако бъде установено, че загубата е била причинена, но не може да бъде изчислен точният ѝ размер, например в случай на непарична загуба или загуби, възникващи в бъдеще, размерът на обезщетението се определя от съда. Комисията не разрешава спорове, свързани с предоставянето на нестопански услуги от общ интерес, на образователни услуги, предлагани от юридически лица по публичното право, или на здравни услуги, предоставяни от медицински специалисти на пациенти с оглед оценка, поддържане или възстановяване на тяхното здравословно състояние, включително предписването, изпълнението на медицинските предписания и предоставянето на лекарствени продукти и медицински изделия. Освен това комисията не разрешава спорове относно иски, свързани с причиняването на смърт, телесна повреда или увреждане на здравето, както и спорове, процедурата за чието разрешаване е определена в други нормативни актове. Такива спорове се разрешават от компетентните институции или от съдилищата (напр. освен от съдилищата, спорове, възникнали във връзка с договори за наем на жилища, могат да се разрешават и от комисии по наемните отношения). Всяка молба, подадена от потребител, се разглежда, а резултатът от решаването на спора ще бъде предоставен на страните в срок от 90 дни от

получаването на молбата на потребителя за разглеждане. При сложни спорове този срок може да бъде удължен. Решението на Комисията по потребителски спорове трябва да бъде изпълнено в срок от 30 дни от деня на публикуването му на уебсайта на Съвета за защита на потребителите (*Tarbijakaitseamet*), освен ако в решението не е предвидено друго. Списък на търговци, които не са спазили решенията на комисията, се публикува на уебсайта на Съвета за защита на потребителите; решението на комисията обаче не подлежи на принудително изпълнение, което означава, че не може да бъде представено пред съдебен изпълнител за такава цел. Търговец, вписан в списъка, ще бъде заличен от списъка, когато търговецът изпълни решението на комисията след вписването му в списъка или когато от вписването на търговеца в списъка са изтекли повече от 12 месеца. Ако страните по спора не са съгласни с решението на комисията и не желаят да го изпълнят, те могат да се обърнат към окръжния съд за разрешаване на същия спор. Търговец уведомява писмено Съвета за защита на потребителите, че решението на комисията е изпълнено или че спорът е отнесен за разрешаване пред окръжния съд, като приложи копие от молбата, подадена до окръжния съд. Самият Съвет за защита на потребителите може със съгласието на потребителя и като негов представител да отнесе разрешения от комисията спор за разглеждане пред окръжния съд, ако търговецът не е изпълнил решението и спорът има отношение към прилагането на закон или на друг нормативен акт, или към колективните интереси на потребителите.

Спорове, възникнали във връзка с договори за наем на жилища, могат да бъдат разрешавани от **комисии по наемните отношения**. Разрешаването на спорове за наем е уредено в **Закона за разрешаване на спорове за наем** (*üürivaidluse lahendamise seadus*). Комисиите по наемните отношения не разрешават спорове с цена на иска, надхвърляща 3200 евро. Комисия по наемните отношения може да бъде създавана от органите за местно самоуправление и тя следва да разрешава спорове за наем, възникващи на тяхна територия. В Естония комисия по наемните отношения е създадена само в Талин. В молбата до комисията по наемните отношения трябва да бъде описано искането на заявителя и фактите, на които то се основава, а към нея трябва да бъдат приложени договорът за наем, доказателства в подкрепа на изложените в молбата твърдения, както и други документи, имащи отношение към спора. Решение на комисия по наемните отношения, което е влязло в сила, представлява акт, подлежащ на изпълнение, и може да бъде представено пред съдебен изпълнител за принудително изпълнение. Ако страна по спора не е съгласна с решението на комисията по наемните отношения, страната може да отнесе същия спор пред окръжен съд в срок от 20 дни от деня, следващ деня на получаване на решението на комисията. В този случай решението на комисията по наемните отношения не влиза в сила. Разрешаването на спорове от горепосочените комисии не представлява задължително досъдебно производство, т.е. ако страните не желаят или не могат да разрешат спора с извънсъдебни средства, те могат да отнесат иска си за разглеждане пред съд. Един и същ иск не може да се разглежда едновременно и от съда, и от компетентната извънсъдебна комисия.

2 Има ли срок за завеждане на дело?

Частноправните отношения се ръководят от принципа на свободната воля, което означава, че кредиторът е свободен да реши кога да предяви вземането си спрямо длъжник. В интерес на правната яснота и стабилността на закона обаче длъжникът може да се позове на давностен срок, ако кредиторът не е предявил вземането си в определен период от време. Съдът или друг орган за разрешаване на спорове прилага давностен срок само по искане на задълженото лице. Следователно вземането на кредитора не се погасява след изтичане на давностния срок. Ако обаче искът е погасен по давност и задълженото лице се позове на давностен срок, съдът нито разглежда иска, нито се произнася по същество по него. Давностният срок за претенции, произтичащи от сделки, е три години.

Давностният срок за претенции, произтичащи от сделки, се увеличава на десет години, ако задълженото лице умишлено не е изпълнило задълженията си.

Давностният срок за претенции, свързани с прехвърляне на недвижимо имущество, налагане на тежести върху недвижимо имущество с учредяване на вещни права върху него, прехвърляне или прекратяване на вещно право, или изменение на съдържанието на вещно право, е десет години.

Законоустановеният давностен срок за предявяване на вземания е десет години от падежа на вземането, освен ако в закона не е предвидено друго.

Давностният срок за претенции, свързани с незаконно причинена вреда, е три години от момента, в който правоимащото лице е узнало или е трябвало да узнае за вредата и за лицето, което е длъжно да обезщети вредата.

Давностният срок за претенции, свързани с неоснователно обогатяване, е три години от момента, в който правоимащото лице е узнало или е трябвало да узнае за неоснователното обогатяване, предмет на претенцията.

Давностният срок за претенции, свързани с регулярни задължения — с изключение на иски за изпълнение на задължения за издръжка на деца — е три години за всяко отделно задължение, независимо от правното основание на иска.

Давностният срок за иски за изпълнение на задължения за издръжка на деца е десет години за всяко отделно задължение.

Давностният срок за предявяване на вземания, свързани с претенции за възстановяване на имущество, произтичащи от право на собственост, или с претенции по семейното или наследственото право, е 30 години от падежа на вземането, освен ако в закона не е предвидено друго.

За реституционни иски, произтичащи от право на собственост, срещу недобросъвестен владеец, няма давностен срок.

За предявяването пред съд на някои иски, произтичащи от трудови правоотношения, има давностен срок. Например срокът за подаване на иск до комисия по трудови спорове или до съда за признаване на права, произтичащи от трудови правоотношения и за защита на нарушени права, е четири месеца. Иск пред съда или молба до комисия по трудови спорове за отмяна на прекратяване на трудов договор могат да бъдат подадени в срок от 30 календарни дни от получаването на изявлението за прекратяване; в срок до 30 календарни дни от получаване на изявлението за прекратяване работник или служител може да подаде молба до съда или до комисия по трудови спорове за оспорване на прекратяването като противоречащо на принципа на добросъвестност, освен ако работодателят е прекратил договора поради нарушение на трудовия договор от страна на работника или служителя; срокът за подаване на иск за дължимо трудово възнаграждение е три години.

3 Трябва ли да се обърне към съда в тази държава членка?

Обстоятелствата, при които дадено дело може да бъде разгледано от естонски съд, се определят от разпоредбите относно международната подсъдност. Едно дело е подсъдно на естонски съд, ако подлежи на разглеждане в естонски съд съгласно разпоредбите относно неговата компетентност и юрисдикция или въз основа на договореност относно подсъдността, освен ако в закон или международно споразумение не е предвидено друго. Международната подсъдност не е изключителна подсъдност, освен ако в закон или международно споразумение не е предвидено друго. Разпоредбите на естонския **Граждански процесуален кодекс** (*tsiviilkohtumenetluse seadustik*) по отношение на международната подсъдност се прилагат само ако този въпрос не е уреден по друг начин с международно споразумение или от следните регламенти на Европейския съюз:

Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела;

Регламент (ЕО) № 2201/2003 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000;

Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка;

Регламент (ЕС) № 650/2012 на Европейския парламент и на Съвета относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на решения и приемането и изпълнението на автентични актове в областта на наследяването и относно създаването на европейско удостоверение за наследство;

Регламент (ЕС) № 655/2014 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на процедура за европейска заповед за заповед за заповед на банкови сметки с цел улесняване на трансграничното събиране на вземания по граждански и търговски дела.

4 Ако е така, към кой точно съд в тази държава членка трябва да се обърне, като се има предвид къде живея аз и къде живее другата страна или с оглед на други аспекти на казуса ми?

Съдът, в който може да бъде предявен иск срещу дадено лице и където могат да се извършват други процесуални действия по отношение на дадено лице, се определя по правилата за **обща компетентност**, освен ако законът не предвижда искът да бъде предявен пред или действието да бъде извършено от друг съд.

Незадължителната компетентност указва съда, в който може да бъде предявен иск срещу дадено лице и където могат да се извършват други процесуални действия по отношение на дадено лице, освен по обща компетентност.

Исключителната компетентност указва единствения съд, пред който може да бъде заведено гражданско дело. Компетентността по охранителни производства е изключителна, освен ако в закона не е предвидено друго.

Искове срещу физически лица се предявяват **по обща компетентност** пред съда по местоживеене на лицето, а срещу юридически лица — пред съда, в чийто район се намира седалището на юридическото лице. Ако местоживеенето на физическото лице не е известно, искът срещу него може да бъде заведен пред съда, в чийто район се намира последният известен адрес на лицето.

Ако съгласно общите разпоредби дадено дело не попада в компетентността на естонски съд или компетентността не може да бъде установена и ако в международно споразумение или в закон не е посочено друго, по делото се произнася окръжният съд на Харю (*Harju Maakohus*), в случай че:

по силата на международно споразумение делото трябва да бъде гледано в Република Естония;

ищецът е гражданин на Република Естония или пребивава в Естония и ищецът няма възможност да защити правата си в чужда държава или от ищеца не може да се очаква да направи това;

делото засяга Естония в значителна степен по друга причина и ищецът няма възможност да защити правата си в чужда държава или от ищеца не може да се очаква да направи това.

Окръжният съд на Харю също така ще разгледа и дело, ако делото попада под юрисдикцията на естонски съд, но не е възможно да се определи

кой естонски съд е компетентен по случая. Това се отнася и за случаите, в които юрисдикцията на Естония е била договорена, но не е уточнено кой съд е компетентен.

Искове с посочения по-долу предмет се предявяват **по изключителна (задължителна) компетентност** пред съда, в чийто район се намира съответното недвижимо имущество:

иск за признаване на право на собственост, ограничено вещно право или друга тежест върху недвижимо имущество, иск за признаване на липсата на такива права или тежести или иск, свързан с други права върху недвижимо имущество;

определяне на границите или разделяне на недвижимо имущество;

защита на правото на владение върху недвижимо имущество;

иск за вещни права, произтичащи от собствеността върху апартамент;

иск, свързан с принудително изпълнение по отношение на недвижимо имущество;

иск, произтичащ от договор за наем или търговски лизинг на недвижимо имущество или друг договор за ползване на недвижимо имущество по закона за задълженията, или от действителността на такива договори.

Искове, свързани със сервитут, тежести или право на преференциално изкупуване по отношение на недвижимо имущество, се завеждат пред съда, в чиято юрисдикция се намира имотът.

Искове за отмяна на неравноправно условие в стандартен договор или за прекратяване и оттегляне на препоръчана договорна клауза от лицето, което е препоръчало нейното прилагане, се завеждат по изключителна (задължителна) компетентност пред съда, в чийто район се намира мястото на стопанска дейност на ответника, или при липса на такова — пред съда по местоживеене или седалище на ответника. Ако мястото на стопанска дейност, местоживеенето или седалището на ответника не е в Естония, искът следва да бъде предявен пред съда, в чиято

териториална юрисдикция биха били приложени стандартните условия.

Иск на юридическо лице за отмяна или обявяване на нищожността на решение на орган се завежда по изключителна компетентност пред съда, в чийто район се намира седалището на юридическото лице.

Брачно дело може да бъде разгледано от естонски съд, ако:

поне един от съпрузите е гражданин на Република Естония или е бил гражданин по време на сключване на брака;

и двамата съпрузи имат местожителство в Естония;

един от съпрузите има местожителство в Естония, освен в случаите, когато решението, което ще бъде постановено, категорично не би било признато в държавата, чийто гражданин е другият съпруг.

Искове по брачни дела, подлежащи на разглеждане в естонски съд, се завеждат по изключителна компетентност пред съда, в чийто район се намира общото жилище на съпрузите, а при липса на такова — пред съда по местоживеене на ответника. Ако местожителството на ответника не е в Естония, искът се завежда пред съда по местоживеене на общото непълнолетно дете на страните, а при липса на общо непълнолетно дете —

пред съда по местоживеене на ищеца.

Ако е установено попечителство върху имуществото на отсъстващо лице или е назначен настойник на лице с ограничена активна дееспособност, или ако на дадено лице е наложено наказание лишаване от свобода, иск за развод срещу такова лице също може да бъде заведен пред съда по местоживеене на ищеца.

Дело за установяване на родство може да бъде разгледано от естонски съд, ако поне една от страните е гражданин на Република Естония или поне една от страните има местожителство в Естония. Иск за установяване на родство, подлежащ на разглеждане пред естонски съд, се завежда по изключителна компетентност пред съда по местоживеене на детето. Ако местопребиваването на детето не е в Естония, искът се завежда пред

съда по местоживеене на ответника. Ако местопребиваването на ответника не е в Естония, искът се завежда пред съда по местоживеене на ищеца. Същото важи и за исковете за издръжка.

Иск срещу физическо лице, свързан с претенции върху имущество, може да бъде предявен **по незадължителна компетентност** и пред съда по местопребиваване на лицето, ако то пребивава на това място за по-дълъг период от време поради трудово или служебно правоотношение, образование или друга подобна причина. Иск, свързан с икономическата или професионалната дейност на ответника, може да бъде заведен и пред съда, в чийто район се намира мястото на стопанска дейност на лицето.

Юридическо лице, основано на членство, включително дружество, или член, съдружник или акционер в него, може по незадължителна компетентност да заведе иск, възникнал във връзка с такова членство или дялово участие, срещу член, съдружник или акционер на юридическото лице също и пред съда, в чийто район се намира седалището на юридическото лице.

Ако местопребиваването или седалището на дадено лице се намира в чужда държава, иск срещу такова лице, свързан с претенции върху имущество, може да бъде заведен по незадължителна компетентност и пред съда, в чийто район се намират активите, свързани с иска, или пред съда, в чийто район се намират други активи на лицето. Ако активът е вписан в публичен регистър, искът може да бъде заведен пред съда по местонахождение на регистъра, в който е вписан активът. Ако се предявяват претенции към актив съгласно закона за задълженията, искът може да бъде заведен пред съда по местоживееие или седалище на длъжника. Ако искът е обезпечен с вещ, искът може да бъде заведен и пред съда, в чийто район се намира вещта.

Иск за събиране на вземане, обезпечено с ипотека или свързано с тежест върху имущество, или друг подобен иск, отнасящ се до вземане от такъв характер, може да бъде заведен и пред съда, в чийто район се намира недвижимото имущество, при условие че длъжникът е собственик на регистрирания недвижим имот, който е обезпечен с ипотека или върху който са наложени тежести.

Иск срещу собственик на апартамент, произтичащ от правоотношение, свързано със собствеността на апартамента, може да бъде заведен по незадължителна компетентност и пред съда, в чийто район се намира съответният апартамент.

Иск, произтичащ от договор, или иск за обявяване на договор за недействителен, може да бъде заведен по незадължителна компетентност и пред съда, в чийто район се изпълнява съответното договорно задължение.

Иск на потребител, произтичащ от договор или правоотношение, посочени в членове 35, 46 или 52, член 208, параграф 4, членове 379 или 402, член 635, параграф 4 и в членове 709, 734 или 866 от [Закона за задълженията \(võlaõigusseadus\)](#), или иск, произтичащ от друг договор, сключен с предприятие със седалище или място на стопанска дейност в Естония, може да бъде заведен по незадължителна компетентност и пред съда по местожителството на потребителя. Това не се отнася за искове, произтичащи от договори за превоз.

Титуляр или бенефициер по застрахователна полица, или друго лице, което има право да изисква изпълнение от застрахователя въз основа на застрахователен договор, може по незадължителна компетентност да заведе иск срещу застрахователя, произтичащ от застрахователния договор, и пред съда по местоживееие или седалище на лицето.

В случай на застраховка за отговорност или застраховка на сграда, недвижимо или движимо имущество заедно със сграда или недвижим имот, иск срещу застрахователя може по незадължителна компетентност да бъде заведен и пред съда, в чийто район е извършено деянието или е настъпило събитието, станало причина за щетите, или където са нанесени щетите.

Иск на служител, произтичащ от трудовия му договор, може по незадължителна компетентност да бъде заведен и пред съда по местоживееие или месторабота на служителя.

Иск за обезщетение за причинени щети може по незадължителна компетентност да бъде заведен и пред съда, в чийто район е извършено деянието или е настъпило събитието, станало причина за щетите, или където са нанесени щетите.

Иск за установяване на право на наследство, иск на правопреемник срещу владелеца на наследството, иск, произтичащ от завещание или договор за правопреемство, или иск за задължителна делба или за разделяне на наследство може по незадължителна компетентност да бъде заведен и пред съда, в чийто район е пребивавал починалият към момента на смъртта си. Ако починалият е бил гражданин на Република Естония, но към момента на смъртта си не е пребивавал в Естония, искът може да бъде заведен и пред съда, в чийто район се намира последният известен адрес на починалия в Естония. Ако починалият не е пребивавал в Естония, искът може да бъде заведен в окръжния съд на Харю.

Иск срещу няколко ответници може да бъде заведен в съда по местоживееие или седалище на един от съответниците по избор на ищеца.

Ако срещу един ответник могат да бъдат заведени няколко дела въз основа на едни и същи обстоятелства, всички искове могат да бъдат предявени пред съда, пред който могат да бъдат предявени един или няколко от исковете, основаващи се на същия факт.

Насрещен иск може да бъде предявен пред съда, пред който е предявен първоначалният иск, при условие че насрещният иск не попада в изключителната компетентност на друг съд. Това важи и когато в съответствие с общи разпоредби насрещният иск трябва да бъде заведен пред съд на чужда държава.

Иск от трето лице със самостоятелна претенция може да бъде заведен пред съда, който разглежда основния иск.

Иск, свързан с производство по несъстоятелност или с масата на несъстоятелността, предявен срещу лице, обявено в несъстоятелност, синдик или член на комисия по несъстоятелността, включително иск за изключване на имущество от масата на несъстоятелността, може да бъде заведен и пред съда, обявил несъстоятелността. Иск за потвърждаване на вземане може да бъде заведен и пред съда, обявил несъстоятелността.

Лице, обявено в несъстоятелност, може да заведе иск относно масата на несъстоятелността, включително иск за възстановяване, пред съда, обявил несъстоятелността.

Ако даден иск бъде заведен пред съд, различен от съда с обща компетентност по отношение на ответника, това трябва да бъде обосновано пред съда.

Ако едно дело попада едновременно под юрисдикцията на няколко естонски съдилища, ищецът има право да избере съда, пред който да заведе иска. В този случай делото се разглежда от съда, който първи е получил иска.

5 Пред кой съд в тази държава членка трябва да предявя иска си, като се има предвид естеството на казуса и цената на иска?

В Естония компетентността не се определя от характера на делото или от сумата, за която става въпрос.

6 Мога ли да заведа дело лично или трябва да го направя чрез посредник, например адвокат?

Освен ако в закона не е предвидено друго, страните (ищец, ответник, трета страна) могат да участват в производството лично или чрез представител, който е процесуално дееспособен в гражданското производство. Личното участие не лишава страна в производството от правото ѝ да има представител или съветник по делото.

Процесуална дееспособност в гражданското производство е способността на дадено лице да упражнява лично процесуалните си права и да изпълнява процесуалните си задължения в гражданското съдопроизводство. Лице, навършило най-малко 18 години, се ползва с пълна дееспособност. Лицата с ограничена дееспособност не са процесуално дееспособни в гражданското производство, освен ако не са пълнолетни и ограничението на тяхната дееспособност не е свързано с упражняването на процесуални права или с изпълнението на процесуални задължения в дадено гражданско производство. Непълнолетно лице, навършило 15 години, има право да участва в производството заедно със законния си представител.

Договорен представител в съда може да бъде адвокат или всяко друго лице, което е придобило най-малко държавно призната магистърска степен в областта на правото, еквивалентна квалификация по смисъла на член 28, параграф 22 от [Закона за образованието на Република Естония](#) (*Eesti Vabariigi hariduseseadus*) или съответстваща чуждестранна квалификация.

Юридическо лице се представлява в съда от член на неговия управителен съвет или на орган, изпълняващ функциите на управителен съвет (законен представител), освен ако в закона или в устава на юридическото лице не е предвидено съвместно право на представителство. Членът на управителния съвет може да делегира процесуалното представителство в съда на договорен представител. Наличието на такъв представител не възпрепятства участието на законния представител, т.е. на члена на управителния съвет на юридическото лице, в производството.

Когато законът го изисква, съдът назначава представител на определени лица.

7 Към кого точно да се обърне, за да заведе делото: към приемната, съдебното деловодство или друга административна единица?

В исковата молба трябва да бъде посочено името на съда, до който тя е адресирана. Искова молба може да бъде подадена и по електронен път чрез портала, достъпен на адрес <https://www.e-toimik.ee/>, в който се влиза с номера на личната карта. Искова молба може да бъде подадена в електронен вид **по факс или като бъде изпратена на адреса на електронна поща, определен за тази цел**. Когато исковата молба се подава лично, тя трябва да бъде внесена в деловодството на съответния съд.

8 На какъв език мога да подам иска си? Мога ли да го подам устно или той трябва да бъде в писмена форма? Мога ли да изпратя иска си по факс или по електронна поща?

Производствата и деловодствата в съдилищата се водят на естонски език. Исковата молба трябва да бъде изготвена на естонски език и подадена в писмена форма. Подадената в съда искова молба трябва да бъде подписана; тя може да бъде подадена и по електронен път чрез портала, достъпен на адрес <https://www.e-toimik.ee/>, в който се влиза с номера на личната карта, или да бъде изпратена по електронна поща и подписана с електронен подпис. Искова молба може да бъде изпратена по факс или по електронна поща във формат без електронен подпис само ако подписаната искова молба ще бъде внесена в съда възможно най-скоро.

9 Има ли специални формуляри за предявяване на иск или, ако няма такива, какво трябва да съдържа исковата молба? Има ли елементи, които задължително трябва да се съдържат в досието?

Не съществува стандартен формуляр за иски молби. В исковата молба трябва да бъде посочено следното:

имената, адресите и данни за контакт на участниците в производството и на евентуални техни представители;

името на съда;

ясно изразената претенция на ищеца (предмет на иска);

фактическите обстоятелства, които представляват основанието на иска (основание на иска);

доказателства в подкрепа на обстоятелствата, представляващи основанието на иска, и конкретно позоваване на фактите, които ищецът иска да докаже с всяко доказателство;

дали ищецът е съгласен делото да бъде разгледано в рамките на производство по документи, или иска то да бъде гледано в съдебно заседание;

цената на иска, освен ако искът не е за заплащане на определена парична сума;

списък на приложенията към исковата молба;

подпис или — за документ, предаден по електронен път — електронен подпис на участника в производството или на негов представител.

Ако ищецът желае искът да бъде разгледан в рамките на производство по документи, той трябва да посочи това в иска.

Ако ищецът се представлява в производството от трета страна, личните данни на представителя също трябва да бъдат посочени в иска. Ако

ищецът желае да бъде подпомогнат в производството от устен или писмен преводач, той трябва да посочи това в исковата молба и да уточни, ако е възможно, данните на преводача.

Ако даден иск бъде заведен пред съд, различен от съда с обща компетентност по отношение на ответника, това трябва да бъде обосновано пред съда.

В допълнение към посочената по-горе информация в искова молба по дело за развод трябва да бъдат посочени също имената и датите на раждане на всички общи непълнолетни деца на съпрузите, лицето, което издържа и отглежда децата, лицето, с което живеят децата, както и предложение относно родителските права и възпитанието на децата след развода.

Ако ищецът или ответникът е юридическо лице, вписано в публичен регистър, към иска трябва да се приложи препис от регистрационната карта, извлечение от регистъра или удостоверение за регистрация, освен ако съдът не е в състояние самостоятелно да провери тази информация в регистъра. За други юридически лица трябва да бъдат представени други доказателства относно съществуването и правоспособността на юридическото лице.

10 Трябва ли да заплащам съдебни такси? Ако да, кога става това? Ще трябва ли да плащам на адвокат още от подаването на исковата молба?

За разглеждане на искане, жалба или молба се начислява държавна такса. Размерът на държавните такси зависи от цената на гражданския иск (вж. [приложение 1 към Закона за държавните такси](#) (*riigilõivuseadus*) или се определя като фиксирана сума в зависимост от вида на иска. Не се начислява държавна такса за разглеждане на молба за правна помощ, на иск за трудово възнаграждение или за издръжка, както и в други случаи, предвидени в Закона за държавните такси.

Държавната такса се внася, преди да бъде поискано от съда да предприеме определено действие. Ако не бъде платена дължимата държавна такса, исковата молба не се изпраща на ответника и не се извършват други процедури, произтичащи от действията, за които се начислява държавна такса. Ако държавната такса не бъде платена изцяло, съдът дава на ищеца срок, в рамките на който да плати пълната сума. Ако държавната такса не бъде платена до определената дата, исковата молба не се приема за разглеждане. Ако размерът на платената държавна такса по иск, допуснат за разглеждане, е по-малък от предвидения в закона, съдът изисква да бъде платена държавна такса в предвидения от закона размер. Ако ищецът не плати държавната такса до определената от съда дата, съдът няма да разгледа иска в посочения размер.

При плащане на държавна такса действието, за което се внася таксата, трябва да бъде посочено в платежния документ. Ако държавната такса се внася за друго лице, неговото име също трябва да бъде посочено. Ако след подаване на искова молба съдът поиска да бъде платена допълнителна държавна такса, определеният от съда номер на делото също трябва да бъде посочен при внасянето на държавната такса чрез кредитна институция.

Необходимите и разумни разходи за договорен представител обикновено се присъждат на страната, срещу която е постановено съдебното решение. За да бъдат присъдени разходите на договорен представител, плащането на тези разходи не е необходимо да се доказва; издадената фактура за предоставяне на правни услуги е достатъчно доказателство за присъждане на разходи. В Гражданския процесуален кодекс не е уредено плащането, което трябва да се извърши на договорен представител преди разделянето, и определянето на процесуалните разходи от съда; това следва да бъде уредено в договора за правни услуги между доставчика на правни услуги и лицето, което ще бъде представлявано.

11 Мога ли да поискам правна помощ?

Правна помощ се предоставя на участник в съдебно производство, който е физическо лице и към момента на подаване на заявлението за правна помощ пребивава в Република Естония или в друга държава — членка на ЕС, или е гражданин на Република Естония или на друга държава — членка на ЕС. Местопребиваването се определя въз основа на член 62 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета. Правна помощ на други физически лица, участващи в съдебно производство, се предоставя само ако това произтича от международно споразумение.

Правна помощ се предоставя на лице, което я поиска, ако:

лицето, което иска правна помощ, не е в състояние да плати процесуалните разходи поради финансовото си положение или може да ги плати само на вноски; и

има достатъчно основания да се смята, че предполагаемото производство ще бъде успешно.

Предполага се, че производството ще бъде успешно, ако в исковата молба, във връзка с която се иска правна помощ, основанията на иска са изложени по убедителен начин от гледна точка на закона и молбата е подкрепена с факти. При оценяване на шансовете за успешно участие на лицето в производството се взема под внимание и значението на делото за лицето, искащо правна помощ.

Правна помощ не се предоставя на физическо лице, ако:

процесуалните разходи не се очаква да надвишат два пъти средния месечен доход на лицето, поискало правна помощ, изчислен въз основа на средния месечен доход за последните четири месеца преди подаване на заявлението, намален с данъците и задължителните осигурителни вноски, както и със суми, предвидени за изпълнение на задължения за издръжка, произтичащи от закона, и с разумни разходи за жилище и транспорт;

лицето, което иска правна помощ, е в състояние да покрие процесуалните разходи със съществуващи активи, които могат да бъдат продадени без големи затруднения и срещу които може да се предяви иск за плащане съгласно закона.

По отношение на юридическите лица, само сдруженията или фондациите с нестопанска цел, вписани в регистъра на сдруженията или фондациите с нестопанска цел, които се ползват от данъчни облекчения при подоходното облагане, или еквивалентни на тях сдружения или фондации с нестопанска цел, чието седалище се намира в Естония или в друга държава — членка на ЕС, имат право да подадат молба за правна помощ за постигане на целите си, при условие че докажат, че искат правна помощ в областта на околната среда или защитата на потребителите, или в друга сфера от значим обществен интерес, за да предотвратят евентуално увреждане на защитени по закон права на голям брой хора и при условие че може да се допусне, че не са в състояние да покрият съответните разходи със свои активи или да ги платят частично или на вноски. Правната помощ, за която могат да кандидатстват други естонски юридически лица по частното право, се изразява в пълно или частично освобождаване от плащането на държавна такса при обжалване. Други чуждестранни юридически лица получават правна помощ само въз основа на международно споразумение.

12 От кой момент моят иск се смята официално за предявен? Ще получа ли обратна информация от съдебните органи дали исковата молба отговаря на изискванията?

Даден иск се смята за предявен в момента, в който бъде заведен в съда. Това важи само ако искът е връчен на ответника на по-късна дата. Ако съдът откаже да приеме исковата молба за разглеждане, той не я връчва на ответника. Ако исковата молба отговаря на законовите изисквания, съдът се произнася с определение и я допуска за разглеждане. Ако исковата молба не отговаря на изискванията, съдът дава на ищеца срок, в който да я коригира. Съдът се произнася в разумен срок относно допускането или отхвърлянето на искова молба, както и относно даване на разумен срок за внасяне на корекции. Съдът уведомява ищеца за допускането на исковата молба за разглеждане.

13 Ще получа ли подробна информация за сроковете, в които ще се проведат последващите процесуални действия (като например срока, в който ще трябва да се явя пред съда)?

Съдът уведомява участника за хода на производството с административни определения. В административното определение, с което съдът уведомява ответника, че исковата му молба е допусната за разглеждане, се определя и срок за отговор на ответника.

Последна актуализация: 10/08/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.